9-ДӘРІС

Контрастивті прагматика және мәдениетаралық коммуникация

«Шетел тілі: екі шетел тілі» білім беру бағдарламасы • Бакалавриат, 4-курс

Дәріскер: Кузембекова Ж.Ж., PhD, қауымдастырылған профессор

09

Негізгі ұғымдар

1

Контрастивті прагматика

Сөйлеу әрекеттері мен сыпайылық ережелерінің әр тілде қалай ерекшеленетінін салыстырады.

2

Мәдениетаралық коммуникация

Әр түрлі мәдениет өкілдері арасындағы қарым-қатынас пен өзара түсіністік.

3

Прагматикалық сәтсіздік

Грамматика дұрыс болса да, сөйлеушінің ниеті басқаша түсініліп қалуы.

Сөз әрекеттерін салыстыру

Жағдай	Қазақ мәдениетінде	Ағылшын тілді мәдениетте
Бас тарту	жанама жауап: «ойланып көрейін»	I’m afraid I can’t: кешірім және себеп
Өтініш	жасы мен мәртебесіне қарай «сіз» формасы	Could you…?: модальды сыпайы сұрау
Мақтауға жауап	жиі қарапайым жауап: «ештеңе емес»	Thank you!: мақтауды қабылдау
Сәлемдесу	«Амансыз ба?»: денсаулық, жағдай сұрау	How are you?: ресми сәлем формуласы

Коммуникация стильдерінің диаграммасы

Жолақ ұзарған сайын сөйлеу тікелей болады

Өте жанама
Мағына ишара мен жағдайда жатыр

Көбіне жанама
Ниет сыпайы формалар арқылы беріледі

Көбіне тікелей
Негізгі ой сөзбен айқын айтылады

Өте тікелей
Мағына толық мәтіннің өзінде

Мәдениетаралық құзыреттілік қадамдары

1

Хабардар болу

Өз мәдениетіңнің нормаларын түсіну

2

Білім алу

Басқа мәдениеттің ережелерін зерттеу

3

Салыстыру

Ұқсастық пен айырмашылықты табу

4

Бейімделу

Сөйлеу стилін жағдайға икемдеу

5

Рефлексия

Тәжірибені талдап, қорытынды жасау

Мәдени өлшемдер және тіл

Билік қашықтығы

Мәні: иерархияны қабылдау дәрежесі

Тілде: үлкенге, басшыға «сіз» деп сөйлеу

Коллективизм

Мәні: топ мүддесінің алдыңғы орында болуы

Тілде: «біз» тілі, жанама бас тарту

Контекст (Холл)

Мәні: мағына сөзде ме, жағдайда ма

Тілде: тікелей немесе жанама сөйлеу

Уақытты қабылдау

Мәні: уақыттың қатаң немесе икемді болуы

Тілде: кездесу мен келісім мерзіміне көзқарас

Қорытынды

- Сыпайылық нормалары әр мәдениетте әртүрлі өрнектеледі
- Прагматикалық сәтсіздік тілдік қатеден гөрі қауіпті болуы мүмкін
- Мәдениетаралық құзырет салыстыру мен рефлексия арқылы дамиды

Талқылау

Қазақша сыпайы сөз ағылшын тілінде қандай жағдайда қате түсінілуі мүмкін?